

Література:

3. Офіційний сайт Всесвітньої митної організації [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.wcoomd.org/en.aspx>
4. Державна фіскальна служба України. Офіційний портал [Електронний ресурс].

Ірина Хавтур

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: д-р екон. наук, професор Десятнюк О.М.

ПРОБЛЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

В сучасних умовах розвитку економіки чільне місце займає страховий ринок України, який розвивається під впливом різних об'єктивних чинників. Найважливішим з них є податкова політика щодо страхових компаній, яка повинна базуватися на реалізації та поєднанні фіскальної і стимулюючої функції податків у контексті забезпечення податкових надходжень до Державного бюджету України та розвитку страхової діяльності. На жаль, податкове регулювання страхової діяльності в Україні є недосконалим та потребує реформування у частині зменшення податкового навантаження на страховиків і стимулювання їх діяльності, уникнення подвійного оподаткування доходів від страхової діяльності.

З 1 січня 2011 року вступив в дію Податковий кодекс України, який суттєво змінив податкову систему в країні. Значні зміни неодноразово відбувались у системі оподаткування страхової діяльності. В умовах сьогодення страхові компанії, що здійснюють ризикові види страхування, сплачують податок на прибуток за ставкою 18% вкінці календарного року та податок на дохід від страхової діяльності за ставкою 3%, а страховики із страхування життя – 0 % за договорами з довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, зокрема договорами страхування додаткової пенсії. Відповідно до таких нововведень в податковому законодавстві очевидне подвійне оподаткування страхової діяльності, що, як свідчить практика, негативно позначається на розвитку страхового бізнесу в Україні. Це пов'язано з тим, що: навантаження на фонд оплати праці (ФОП) не знизиться (оскільки в кризовій ситуації у страховиків не буде можливості виконати умови для застосування понижуючого коефіцієнта), а податкове навантаження на страховика збільшиться сукупно до 30 %. Відсутнім є чітко прописаний перелік витрат, який враховується при визначенні фінансового результату страховика до оподаткування, тому незрозуміло, які витрати необхідно віднімати при розрахунку бази оподаткування з інших доходів. Також не зазначено, які страхові резерви можливо враховувати при визначенні фінансового результату до оподаткування, що, в свою чергу, впливає на збільшення бази оподаткування і, як наслідок, збільшення обсягу податку на прибуток.

Позитивним фактом є встановлення 0% ставки оподаткування страхових премій з добровільного медичного страхування, однак за умови, що виплата здійснюється на користь закладів охорони здоров'я. Якщо у договорі зазначено про відшкодування витрат застрахованій особі у вигляді компенсації, то застосовується ставка 3 %. Наслідком таких нововведень є ухилення від сплати податків страховиками, що є негативним явищем, яке прослідковується у податковій практиці. Страхові компанії, які мають спеціальні установи, призначені для інвестування у ризиковані інноваційні проекти, так звані венчурні фонди, згідно чинного законодавства не сплачують податків. Тобто страхова компанія зазначає про заборгованість перед даним фондом, якої в реальності немає, і щомісяця пересилає гроші на рахунки венчурного фонду. Згодом кошти назад повертаються до страхової компанії. Ще однією схемою є створення офшорних страхових фірм, на адрес яких пересилаються доходи, зокрема страхові премії, які не будуть оподатковуватися податком на прибуток.

Проблемою, яка простежується впродовж останніх років на страховому ринку, є зменшення кількості страхових компаній, зокрема у 2014 році – до 382, у 2015 – до 361, а станом на 30.06.2016 їх було уже 434. Зменшення страхових компаній відбулося через їх масове банкрутство в умовах поглиблення економічної та політичної кризи. Це також є негативною тенденцією розвитку національної економіки, оскільки чим більша кількість страхових компаній, тим більше податків надійде до Державного бюджету.

Отже, нова система оподаткування створює нерівні умови для діяльності страхових компаній порівняно з іншими фінансовими посередниками, оскільки страховики змушені платити податок на страхову діяльність двічі. Задля досягнення поступального розвитку страхового ринку України доцільно проводити відповідні ефективні реформи, які сприятимуть покращенню і полегшенню діяльності страховиків. На нашу думку, насамперед потрібно відмінити подвійне оподаткування страхової діяльності, оскільки це зменшить навантаження на страховиків і тим самим буде стимулювати їх діяльність, призведе до зниження страхових тарифів, відтак до здешевлення страхування, що в подальшому підвищить рівень довіри населення до страхування і забезпечить зростання обсягів страхових премій, надходжень податків до бюджету в повному обсязі та виконання державою функцій, які покладені на неї.

В сучасних умовах за допомогою створення різноманітних схем ухилення від сплати податків державний бюджет втрачає майже третину надходжень від оподаткування страхової діяльності. Одним із перспективних напрямів удосконалення оподаткування діяльності страхових компаній має бути перехід страховиків на диференційовану систему оподаткування, що значно зменшить можливості участі страховиків у схемах податкової оптимізації, виведення коштів за кордон й бажання приховати реальні прибутки. Це дасть поштовх для розвитку класичного страхування як основи мобілізації інвестиційних ресурсів на потреби розвитку національної економіки. Лише у контексті модернізації оподаткування страхової діяльності можна сформулювати дієвий і прозорий страховий ринок, спроможний забезпечити надійний страховий захист та матеріальний добробут населення.

Микола Халімон

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Василевська Г.В.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ

В сучасних умовах одним із найважливіших чинників формування соціально-економічної стратегії держави виступає податкове навантаження, що характеризує вплив податків на економічну систему загалом та на окремих суб'єктів оподаткування зокрема. Негативні наслідки світової фінансово-економічної кризи особливо загострили та актуалізували проблему пошуку оптимального рівня податкового навантаження як засобу антикризового регулювання, відновлення сталих темпів економічного розвитку держави та забезпечення належного рівня життя громадян.

Постійне маніпулювання елементами вітчизняної системи оподаткування задля досягнення політичних цілей призвело до розбалансованості економіки, зниження регулюючої функції податків та розвитку тіньового сектора. Оподаткування сьогодні використовується, перш за все, як джерело покриття дефіциту бюджету та – забезпечення виконання базових соціальних функцій держави. Для подолання зазначених диспропорцій в економіці та негативних наслідків невдалих податкових реформ необхідно досягти такого рівня податкового навантаження, щоб податки однаково ефективно виконували як фіскальну так і регулюючу функцію та стали ефективним інструментом стимулювання інвестиційно-інноваційних процесів в державі. Пошук оптимального рівня податкового тиску на економіку потребує ґрунтовних комплексних досліджень як теоретичного так і прикладного характеру. Це пояснюється тим, що, з одного боку, високий рівень податкового